

משה בלטר *
 אהוד גוט *
 שאול אלוני (1929-2007)
 ד"ר מאיר רוזן (1931-2015)
 ישי לויט
 יוחנן וינר
 אורית נוקד
 אבנר צור
 גילה אורגל **
 זאב סליט
 אבי נרא (רו"ח)
 גנורא מיכאלי**
 חנן זורון
 מרק פלורסהיים *
 אסתר וינר
 זהר גרינברג
 זונה ציפני **
 זמירה קוינט
 גילה ליבר - גולן
 לימור סובול
 וסיס אבו תאטום
 דוד בוטסון**
 לילך רוזניק
 טלי עבר - גולן
 מיכל בר - שלום
 מירי אזולאי
 הילה נדלר - דונגי
 נרם אבו - חייט**
 עמית כרץ
 אסף שימשי
 שלמה שטיינר
 אייל בר אליעזר
 רענן בר-זהר
 גד אנושי
 טאוה סנדר
 אורלי פרימס - וייס
 ד"ר ערו טאויג
 טאדי עמיאל
 חביב כרייני
 אורי דוד
 חלי תורן
 מירב שלמה
 בני פרטיש*
 אמיר דותן
 לבונטיין קהואגיאן
 איתן ברקוביץ
 חיים פריץ
 ליאור אוחנה
 אמיר לואן**
 רני גוט
 דוד בכר
 פגל אליכילך
 ענבל אלקיים
 מירב דסקל
 ענה גוט-זיונטל
 סיון טיידי
 גולן כרץ
 יאיר מרום
 אורי אסא
 נטע רוטמן
 רותם קרויטור
 אורלי חסיד
 טלי מיריס
 אסף תכלת
 הילה גלזלי
 יעל כהן
 אמיר בית און
 נטלי נר יאון
 ענת מוזס-אלבו
 תהילה לביא
 אילנית בן עזרא
 שרון זלימון-פריץ
 מקסים גרין
 רועי גסנר
 טלי מילר
 ניא שטורן
 שי שמאי
 מעיין שחר
 רועי שמחי
 קרין דיאמנט-פרת
 גילי גיאני
 רות יצחק (רו"ח)
 אופיר סלומון
 יונתן רכס
 לונה עקל
 מיכל צר
 ניר אברהם
 תום גוט
 יעל דייג
 גלית חמו

תל אביב: 1.2.18

לכבוד
מר ארז ויסמן – מנכ"ל
ארגון עובדי המים

שלום רב,

הנדון: חובות המוטלות לפי דין על בעלי מאגרי מים – תקציר חוות דעת

התבקשנו להתייחס לחובות לפי דין המוטלות על בעליו של מאגר מים. להלן תמצית התייחסותנו. מסמך זה מהווה תקציר של המסמך המפורט שנשלח לארגון עובדי המים. במסמך המלא יש התייחסות מפורטת יותר לסוגיות המועלות במסמך זה וכן התייחסות להיבטים נוספים שעל ספק המים או בעל המאגר להדרש להם.

זיהום מים ופגיעה בסביבה

1. בחוק המים קבוע פרק שעניינו **מניעת זיהום מים**, ומגדיר זיהום מים בצורה רחבה ביותר.
2. סעיף 20 כ' לחוק קובע אחריות אישית למי שהיה בזמנים הרלוונטיים בהם נגרם הזיהום, מנהל או שותף, למעט שותף מוגבל, או עובד בכיר באותו תאגיד האחראי לזיהום, אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט בכל האמצעים הסבירים כדי למנוע או להפסיק את העבירה.
3. את החובה המוטלת על נושאי משרה בתאגיד שגרם לזיהום מים, פירשה הפסיקה כחובה **אקטיבית** לדאוג ולהיות מאורע בפעילות השוטפת של התאגיד אשר בצידה סיכון לזיהום מים, ולנקוט אמצעים על מנת שלא יגרם זיהום כתוצאה מפעילות התאגיד.
4. יש הוראות דין נוספות הקובעות את החובה לשמור מפני זיהום הסביבה והים, והגיונם דומה להוראה המופיעה בחוק המים.
5. אם נתייחס למאגר מי קולחין, הסיכון העיקרי טמון בגלישת מי קולחין מהמאגרים, או מפאת העדר יכולת אגירה מספיקה או מהטעם שהקולחין שהגיעו אינם עומדים באיכויות הנדרשות, ולא ניתן יהיה לספקם לחקלאים.
6. בהעדר היתר, הגלשת מי הקולחין מחוץ למאגר הינה אסורה, והמגליש חשוף לאחריות פלילית כמפורט לעיל. לאור הקביעות בפסק דין נווה ים הנ"ל, החשיפה לאחריות הפלילית עלולה לחול בענייננו גם על הרשות המקומית וגם על מנהל המתקן, ספק המים.

גיל וויקיאם גולדנדל ***
 משה גולדברג – יועץ

תל אביב:	רחוב ינאל אלון 96, 6789140	טל: 03-5111111	פקס: 03-6246000	בגאלאוו@בגאלאוו.וו.וו
ירושלים:	רחוב הלל 23, 9458123, ת.ד. 2430, 9102301	טל: 02-6233250	פקס: 02-6233248	eguth@בגאלאוו.וו.וו
חיפה:	רחוב פל-ים 2, בנין אורן, 3309502	טל: 04-8663300	פקס: 04-8664400	wasim@בגאלאוו.וו.וו
טבריה:	רחוב הקישורן, 1420130, ת.ד. 1685, 1411601	טל: 04-6722815	פקס: 04-6723183	atzur@בגאלאוו.וו.וו

* חבר לשכת עוה"ד ב-NY
 ** נוטריון
 *** חבר בלשכת עוה"ד בצרפת

הוראות מיוחדות בדין בנוגע למאגרים

7. בשנת 2014 הותקנו על ידי מועצת רשות המיס כללי המיס (קביעת תנאים ברישיון), תשע"ד-2014. סעיף 2 לכללים קובע כי ההוראות שבפרקים ב' עד ה' יהיו חלק מתנאי הרישיון.
8. בכללים נקבעו הוראות בנוגע להכנת תוכנית אחזקה וביצועה בכל מתקני התשתית לרבות מאגרים.
9. טיוטת כללים עדכנית לכללי המיס – קביעת תנאים ברישיון - פורסמה לשמיעת עמדות הציבור, ובמסגרתה נכלל מפרט הפעולות כתוספת הראשונה של הכללים.
10. סעיף 7 בטיוטה קובע כדלקמן:
(א) בעל רישיון יכין תכנית אחזקה תקופתית למיתקני התשתית שברשותו, יבצע מעקב אחר תקינות מיתקני התשתית וינקוט את כל הפעולות הדרושות לאחזקתם במצב תקין; התכנית תתאים להמלצות היצרן בנוגע למיתקנים ולהוראות הדין
(ב) בלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א), בעל רישיון יבצע במאגריו את כל פעולות הבקרה והתחזוקה הנדרשות לפי מפרט הפעולות; לעניין זה יראו את בעל הרישיון כמי שביצע את פעולות הבקרה והתחזוקה הנדרשות אם ביצע אותן לפי הוראות מפרט הפעולות, כפי שהיו בעת ביצוען ובמועד הנקוב במפרט הפעולות בעת ביצוען
11. כמו כן מופיעה בטיוטה ההוראה לפיה במסגרת הדיווח השנתי על ספק המיס לדווח על פעולות הבקרה והתחזוקה שביצע במיתקני המיס ובמאגריו לפי סעיף 7 ואישור של מהנדס בעל ניסיון בתכנון מאגרי מים בדבר ביצוען באופן התואם את מפרט הפעולות לפי הטופס שבתוספת השלישית.
12. אנו סבורים, בוודאי לאור ההוראה הכתובה בכללים, שביצוע הפעולות המפורטות במפרט יקנה הגנה משמעותית לבעל המאגר במקרה של תקלה / תאונה או אירוע אחר שעלול להקים חבות או אחריות לבעל המאגר, אך לא יהיה באמור כדי לפטור מאחריות כלפי צד ג' ["מסיג גבול"] שעלול להכנס למאגר.

חובות הזהירות מהדין הכללי

13. מאגר מים מעצם טבעו עלול להוות גורם סיכון. התייחסנו לעיל לסיכונים של התמוטטות דפנות, גלישה וזיהום הסביבה. נתייחס בקצרה לסיכונים לגופו של אדם. מאגר מים הוא דבר מסוכן מעצם טבעו, ולכן על בעליו/המחזיק/המתפעל לנקוט משנה זהירות על מנת למנוע סיכון. מי שגרם נזק לאחר, כאשר לא פעל כפיש היה סביר ונכון לפעול בנסיבות העניין חייב בנזק שנגרם לאותו אחר, ואף יכול להיות מואשם בעבירה פלילית.
14. האחריות מוטלת פעמים רבות על בעל מקרקעין או דבר מסויים, גם כלפי מסיגי גבול. בפסק דין מלפני עשרות שנים [תא (נצרת) 129/73 עזבון המנוח חנא אברהים סמרה ז"ל ו-9 אח' נ' קיבוץ פרוד] נקבע כי על מנת לפטור את בעל המקרקעין מאחריות יש להוכיח כי מסיג הגבול לא רק שנכנס למקרקעין ללא הסכמה, אלא שעשה זאת על מנת לבצע עוולה או עבירה – מטיילים שבקשו לרחוץ במאגר או לערוך פיקניק לא יחשבו כמי שהסיג גבול לשם ביצוע עבירה או עוולה.
15. נציין כי אחריות בנוזיקין נבחנת הן לגבי התאגיד, והן באופן אישי על בעל תפקיד, כאשר השאלה הינה האם יכול היה לצפות את הנזק שנגרם ולמנוע אותו.

16. לא נוכל לסיים סקירה זו ללא אזכורה של עוולה נוספת – "הפרת חובה חקוקה" הקבועה בסעיף 63 לפקודת הנזיקין:

63. (א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק – למעט פקודה זו – והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני.

17. הוראת סעיף זה קושרת בין החובה למלא אחר כל הוראות הדין [לרבות מילוי הוראות מפרט הפעולות] ובין האחריות לנזק שקורה לצד שלישי כלשהו.

18. אחריות לנזק שנגרם לצד שלישי יכולה להוות גם אחריות פלילית, אם חו"ח נגרם נזק לגופו או לחייו של אדם, יכול בעל המאגר, להיות מורשע בעבירה פלילית.

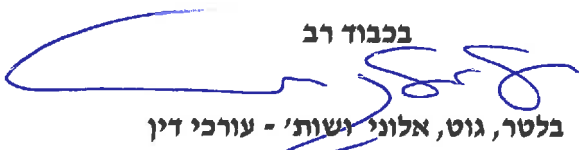
19. נושאי המשרה ובעלי התפקידים בתאגיד בעל המאגר עלולים להיות חבים הן באחריות נזיקית והן באחריות פלילית, שכן בחינת התמלאות תנאי העוולה (הנזיקית) או העבירה (הפלילית) תעשה גם בקשר עם התאגיד וגם בנוגע לכל אדם שהיה בידו להשפיע על מניעת הנזק.

האמור לעיל מהווה סקירה של הדין הקיים למיטב הבנתנו. חלק מהסוגיות המועלות במסמך זה טרם נדונו והוכרעו בבית משפט ואם וכאשר יידונו בבית המשפט עניינים הנוגעים או הקשורים בנושאים המפורטים במסמך זה, יתכן ותשתנה התייחסותנו.

מסמך זה הוכן עבור ארגון עובדי המים לשימוש על-פי שיקול דעתו ואין לכל גורם אחר רשות להסתמך על מסמך זה.

ככל שיתעוררו שאלות נוספות ננסה להשיב עליהן כמיטב יכולתנו.

בכבוד רב

בלטר, גוט, אלוני ושות' - עורכי דין
לילך רזניק, עו"ד